

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

God. 2.

Šibenik, 2 decembra 1922.

Br. 36.

NARODNI BLAGDAN.

Navršila se je četvrta obljednica, od tadašnjeg Regenta a sadašnjeg Kralja Aleksandra. Svečanim načinom pred narodnim predstavnicima proglašeno na 1. Decembra u jedinjenju Srba, Hrvata i Slovenaca u jedinstvenu i slobodnu državu pod žezlom junačke vladarske kuće Karadjordjevića. Kroz vijekovne borbe, uz neprestana stradanja, u dugim ropstvima pod raznim krvnicima, sazrela je naša dragocijena današnja sloboda. Jedino prozeti dubokom i pravom svijesti onakove teske i krvave naše prošlosti možemo shvatiti veličinu i zamašitost tog historičkog događaja, možemo se punog rodoljubnog srea veseliti stečenoj slobodi na ovaj spomen-dan, možemo i moramo u ovako svečanoj prigodi crpiti snage i ufanja za rad i plemenite podvige za potpunu izgradnju našeg slobodnog doma i osiguranje jedne još bolje njegove budućnosti.

Ali u ovim časovima najvećeg zanosa, prva je naša građanska dužnost, da se sjetimo svih onih, koji su nam ovu slobodu darovali, ili bilo na koji način našem ujedinjenju doprinijeli. Blagoslovimo u spomenu svih brojnih junaka, koji su kroz vijekove svoju krv lili i svoje živote za uzvišenu ovu ideju davali. U prvom redu blagoslovimo u spomenu srpskih junaka koji ranije za balkanskog, a decenije za velikog svjetskog rata dođoše najglasniji i najdragocijeniji prilog današnje slobodi. Blagoslovimo i sjetimo se pregažene i opljačkane Srbije i nezaboravimo nikada Albanisku Golgotu. Blagoslovimo u spomenu i jugoslavenskih poginulih dobrovoljaca a podajmo čast i zahvalnost svim još živim junacima. Priznajmo zasluge i prava invalidima, koji u borbi za obranu i oslobodjenje ove naše domovine obnemogoše. Sjetimo se i tamnica, i prognanstva, taoštva, vješala i strijeljanja i podajmo dužnu poštu žrtvama. Blagoslovimo i u spomenu svih onih narodnih pobornika i

umnika i umjetnika, koji u toku naše historije probudiše u narodu ljubav i smisao za slobodom. O osobitim priznanjem sjetimo se srbijanskih političara, koji htjedose i znađoše namijeniti Srbiji zadaću jugoslavenskog Piemonta. Znajmo cijeniti i uvažavati zaslužna djelovanja naših rodoljuba u „Jugoslavenskom Odboru“, koji, uz plemenite i ogromne žrtve u novcu i krvi pružene im od naših američkih izseljenika, uporedo sa srpskom vojskom i srpskim državniciima ispunise jednu veliku i uspješnu zadaću. Neka naše misli uz najdublje osjećaje harnosti prelete Okean i neka se poklone velikom sinu Amerike, negdašnjem presjedniku Wilsonu, veledušnom zaštitniku i prijatelju našeg naroda, neustrašivom zatočniku naše slobode. Zahvalnošću sjetimo se pomoći žrtava i patnja velike majke Rusije, koja je radi nas u rat zagazila i bezprimjerno nastradala blagoslovimo pomen njezinih palih sinova i znajmo se i sada i u buduću odužiti toj svetoj mučenici.

Priznavajući zasluge svih naših junaka, pobornika i stradalnika priji nas, sjetimo se kakove nas velike dužnosti čekaju u sadašnjici i skoroj budućnosti. Četiri godine političkog života u Lovosagrađenoj državi kratko su dođoše razdoblje, ali ipak dosta poučno, da proniknemo u naše prilike i unutarnje i vanjske i da shvatimo, odkuda je opasnost, odkuda je spas. Ne podajmo se iluzijama i računajmo sa realnošću. Dobar dio našega naroda nije bio još zreo za novu slobodu, mnogo je zla i otrova došlo iz ropstva i zarazilo tu nezastuženu slobodu. I dok su jedni izgrađivali i potkrijepivali novu državu, dole su razni drugi i zločesti i ljudi i nesposobni nastojali da je ruše. Čak nijesu zazirali, da se na sve strane ortače sa našim dušmanima. Ipak bilo je pravih ljudi i razboritih stranaka, koji su znali prve i najgore poteškoće i opasnosti svladati.

jima su se nalazili. Nova domovina na jugu bila je Južnim Slavenima zgodnija u pogledu podneblja. Pa i kad su izgubili svoju slobodu i pali pod tuđe gospodstvo, pače i pod turskim jarmom, u skučenosti i zdvajanju, nije narod napustio ove omilelu granu gospodarstva i ako mu je okrutni tuđinac otimanjem gotova truda ubijao ljubav i volju za pčelarenje. U zadnje je vreme pčelarenje kod nas znatno nazadavalo. Neki predeli današnje naše prostrane domovine imali su do svjetskoga rata znatne koristi od pčelarenja, ali rat je i ovoj grani gospodarstva naneo silne štete. Najviše je - kao u svem drugom - pretrpela bratska Srbija, otekla su osobito Nemci, odneli ili uništili cvatuće košnice, mirisavi med i mekani vosak.

Naš narod nije dovoljno upućen u pčelarstvo, a i onaj mali postotak, što se s njime bavi, upotrebljava velikom većinom stare ko-

Imamo ustav i on se postepeno provada, prilike se pomalo ali ipak sigurno sređivaju. Oni, koji su svjesno ili nesvjesno rušili državu, pod geslom, da hoće samo režim rušiti, ostavljeni su i razoružani uslijed njihove vlastite politike ne-sposobnosti. Jasno je da na površini ostaju i ostati će samo političari i stranke, koje su sposobne da grade. Tko je naslijedio svojstvo, da samo razgrađuje i razara, taj je osuđen, da naskoro i propadne. Uspjehi uređujuće i izgrađujuće politike razoružali su i naše vanjske neprijatelje, raspršili su nadu i presudu, da naša država nema ni životne a kamoli otporne snage. Za prijateljstvo i savez s nama takme se već druge i stare i nove države, najbolji dokaz o našoj životnosti, jakosti i moći. Te činjenice moraju dati i najbolju orijentaciju za političko opredjeljenje svakom svjesnom i razumnom građaninu. Demokratska stranka priznavajući i tuđi rad, sa ponosom gleda na svoj dosadašnji konstruktivni, te novim silama i novom vjerom sprema se na buduću. Velike nas svi ju čekaju zadaće u budućnosti — među ostalim izbavljenje naše još zarobljene braće. Narodni blagdan mora nas sjetiti na sve to!

Kamate na bankama.

Imali smo u zadnje vrijeme prilike vidjeti da oni, koji su u potrebi pitati kod banaka novčani zajam, tako opterećuju trošak i kamati, da je to teško podnosivo za imućnijeg a gotova propast za siromašniji.

Jedan zemljoradnik posudio je na mjenicu 5000 dinara. Ne uzimajući u obzir trošak za mjenicu i ovjerovljenje potpisa, ne uračunajući tu eventualnu nagradu ili dobru ruku za jamca, odnosno banka je za sama tri mjeseca anticipatno odbila Din. 265, što na godinu iznosi svotu od Din. 1050, dakle preko 20% godišnjih na glavnicu od 5000 Dinara. U istinu onaj zajam zapada dužniku i do 24-30%,

šnice s nepomičnim sačem, i stari način pčelarenja, pa ne može da crpi one koristi, što je ono donosi uz razumno malen trud, a gotovo nikakav trošak. A da znade, da je razumno, savremeno pčelarenje jedna veoma važna grana narodne privrede, sigurno bi sa više mara i spremnosti prionuo uz pčelarenje, pa iz njega crpao znatne koristi.

Neki drugi narodi znadu iz pčelarenja izvući veliki dobitak; najugledniji ljudi i učionjaci posvećuju mu svoje sile i sposobnosti, pa su se i žrtvovali, da za ovu korisnu granu gospodarstva zagriju narodne slojeve primerom, knjigom, predavanjima i nagradama.

Kod nas se u ovom pogledu malo učinilo, a u zadnje vreme, rekao bih najmanje. A ipak pčelarstvo u Jugoslaviji ima sve uvide da napreduje, procvate, pa narodu i državi donese velike koristi. Moramo istaknuti da je Ekonom-

ier kroz godinu dana mora 4 puta mjenicu obnavljati.

Dužnik je prama tome primio samih najviše Dinara 3500 a dužan je banci 5000 Dinara pa je već kroz tri godine u samo isplaćivanju kamata i troškova potpuno iscrpio iznajmljeni novac. Uz to treba spomenuti da danas banke obično nijesu vezane uz rok i da mogu šćepati za vrat dužnika kad god to zahtijevaju prilike.

Ne ćemo navodati razloge za što je novac kod naših novčanika zaveda tako snp niti razloga koje bi baš opravdavale tu skupoću, na koju nijesmo bili navični ni za vremena kad kod nas opće tih zaveda nije bilo već je zemljoradnik bio upućen na trgovca ili gospodara. Svakako ova pojava ima pogubna utjecaja na privredno stanje našeg poljodjelca. Uz vas svoj napor i muku on jedva može da se uz današnju gospodarsku krizu održi i nabavlja svagdanji kruh a kamoli da se otkupi od duha, u koji ga je bacila nerodica, suša, nestašica novca i slaba ili bolje nikakva prodaja njegovih glavnih produkata, vina i ulja. Zemljoradnik za svoje potrebe mora da ima dugoročni kredit, dok ga mjenični dugovi koji ne trpe otežanja, moraju dovesti k ekonomskoj propasti i bijedi. Naši je inteligencija dužna upozoravati naše ljude na neminovne posljedice ovakvog zaduživanja, koja preopterećuje privredu njihovom snagom.

Što je to na sudu?

Štadnja i to takova, kakove se ne sjećamo ni iz ratnog doba. U krasnoj našoj sudbenoj palači, u velikim prostranim dvoranama vidimo jedva osvjelljene, pod kaputom i širom zgrčene ljudske spodobne, koji po naredbi s višeg moraju raditi bez ogrijeva i samo s jednom žaruljom u sobi. Radi zdravstvene sigurnosti gg. suci moraju uredovati obučeni kao da će na zimsku šetnju a da se zgriju obigravati kao marjonete oko svog uređovnog stola. Doznajemo da je ovo stanje

financ. komitet stavio prošle godine na raspolaganje Ministarstvu poljoprivrede 400.000 Din. za podizanje i unapređivanje pčelarstva u našoj državi. I ako je početak, svota je ipak malena uzme li se u obzir da jedno samo kazalište prima mnogo više godišnje pripomoći a s druge strane bojimo se, je li svota svrsi shodno bila podijeljena i jesu li se njome okoristili oni, koji su imali potrebu i zasluživali ju. Kod nas u Dalmaciji nismo osjetili nikakve olaksice ni nabavom ulišta, ni alata, a ni toli potrebitog sladora za umetno hranjenje. I za pčelarstvo je ova godina bila veoma slaba radi velike suše, pa je kod racionalnog pčelarenja bilo nužno umetno hranjenje sa sladorom. Poznato nam je, da su i neki pčelari ove okolice, koji su članovi Centralne pčelarske Zadruga u Dalmaciji poslali istoj novce za potrebiti slador još prvih meseca tek. g.

Stiglo dne 2/12 22 sat ... pod.

„JURAJ ŠIBENIK“
SIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Poštarina plaćena u gotovom.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1.50 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

— Oglasi po cijeniku. —

PODLISTAK.

Pčelarstvo u narodnom gospodarstvu.

Prama predaji, pričama i pesmama znademo da je naš narod dok je bio u pradamovini i sačinjav jednu obitelj, radio med i pio medovinu, a s njime se i lećio. Na potvrdu ovoga služi nam i reć, koja se za nj rabi, a nalazi se u većini slavenskih jezika. Slaveni su se dakle u predhistorično doba bavili pčelarstvom. I ako im u ondašnjoj domovini nije podneblje bilo za pčelarenje najzgodnije, predeli su im obilovali pašom i prama spominjanju meda i medovine, možemo zaključiti, da je gojenje pčela bila veoma raširena i uspješna.

Ni kasnije nisu Slaveni zanemarili pčelarenje, te su se kroz vekove bavili sad većim, sad manjim uspehom, prema okolnostima u ko-

GRADSKA VIJESTI

Prigodom godišnjice ujedinjenja općina je na građanstvo izdala sljedeći proglas:

Šibenčani! Općinari!

Na 1. decembra o. g. pada četvrta godišnjica našeg narodnog i državnog ujedinjenja.

Bit će to drugi put, što mi u ovome kraju slavimo ovaj naš znameniti narodni blagdan, jer ga nakon sloma Austrije do lane, pritisnuti tugijskom okupacijom, nijesmo mogli s našim narodom da slavimo.

Sjećajući se onog pritiska, onog tugijskog nesnosnog gospodstva, radost naša na godišnjicu našeg narodnog i državnog ujedinjenja nadvisuje svaku drugu radost, jer u povijesti našoj nema ljepšega ni veličajnijega dana.

Za tim danom čeznuli su svi naši narodni junaci, umnici i vođe, za nj su mnog. svoj život založili, a toliki borci i značajnici sva moguća progonstva podnijeli.

U taj se dan svi naši pređi, svi mučeni naši kroz vijekove tuđe i ropstva, vesele s nama i slave najveći i najsvetiji narodni Blagdan, jer je eto ispunjen onaj zavjet, kojemu je bila posvećena duša cijelog našeg naroda.

Šibenčani! Općinari!

Od 1. decembra 1918. mi smo slobodni i ujedinjeni. S osjećajem najodanije blagodarnosti red nam je sjetiti se svih onih, koji su nam taj Veliki Dan uskorili, u prvom redu Besmrtnog našeg Kralja Oslobođioca, junacke naše srpske vojske i naših dobrovoljaca, jugoslavenskih legijonara. Sjetimo se u isto doba, da 1. decembra bilježi u našoj povijesnici dan naše najstrašnije odmazde tiraninu, koji nas je kroz vijekove ropskim čemerom napajao i koji je bio jak samo zato, što je uspijevao da nas slabi stvaranjem i raspirivanjem plemeških zadjevica i mržnja.

Radi toga mi ćemo taj dan najljepše i nadostojnije proslaviti u obnovi našeg zavjeta, da ćemo u međusobnoj iskrenoj ljubavi raditi oko učvršćenja i procvata ove naše države.

Šibenčani! Općinari!

Dne 1. decembra državni je praznik, ali je ujedno i Narodni Blagdan. To je Uskrs Jugoslavena!

Obustavlja se stoga svaki rad, zatvaraju se trgovine, a kuće, stanovi i dućani kite se barjacima i sagovima. Duša naroda mora da je vesela, da kliče i da blagosilva.

Naše najbolje mišli i želje, naše najtoplje čestitke mora da budu upravljene onome Vitezu i Osvećniku, u kojega svi mi bez razlike gledamo i s ponosom i s vjerom, pripravnici za Nj na najveća pregaranja i žrtve, jer je u Njemu utjelovljena ona sveta Misao, za koju je narod stradao, za koju živi i za koju, do potrebe, i umire.

Svi čvrsto stišnuti oko Njegova Prijestolja kliknimo oduševljeno: Da živi Ujedinjena Otadžbina jednokrune braće!

Da živi Njegovo Veličanstvo Naš junački i ljubljivi

Kralj Aleksandar I. i Viteška Dinastija Karađorđevića.

U Šibeniku, 27. novembra 1922.

Općinski Upravitelj:
Dr. Rajević v. r.

Proslava narodnog ujedinjenja. Jučer je naš grad svečano proslavio naš najveći narodni i državni blagdan narodnog ujedinjenja. Osjećamo najodanije blagodarnosti sjećamo svesvih onih, koji su nam uskorili veliki dan 1. decembra 1918. a u prvom redu Besmrtnog našeg Kralja Oslobođioca, junacke naše srpske vojske i naših jugoslavenskih legijonara, te svih junaka umnika i vođa, koji su svoje živote založili i sva moguća progonstva podnijeli.

Uoči znamenite obljetnice, naša je općina izdala proglas na pučanstvo, a topovska paljba sa ratne lađe „Galeb“, uz slavljenje zvonova navijestila nam historični dan. Grad je osvanuo u pirlome ruhu, svi brodovi i parobrodi okićeni, sav narod u svečanom raspoloženju. Opć. glazba priredila izjutra ophod po gradu, a pucanje iz mužara povećavalo je proslavu. Učeca mladež sa nastavnica okupila se u božjim hramovima, da pjesmom zahvalnicom i narodnom himnom obnovi naš zavjet, da ćemo u međusobnoj iskrenoj ljubavi raditi oko učvršćenja Jugoslavije. Vjeroučitelji srednjih škola, održali su omladina zasodne rodoljubne govore. U 10 sati održano je svečano blagodarenje u stolnoj, a zatim u pravoslavnoj crkvi. Blagodarenju prisustvovali su predstavnici civilnih i vojnih vlasti, te svih društava i korporacija. Za Blagodarenjenje glazba je svirala narodne davorije, a onda je u pratnji nebrojenog građanstva otpratila mornaričnu i kopnenu posadu. U večer je bila povorka uz glazbu.

Da živi Jugoslavija! Da živi naš Kralj Aleksandar I.!

stvari neodrživo jer da su sudbeni činovnici u ovo zimsko doba postavljani u nemogućnost obavljanja svojeg rada, da će se mnoge kazne rasprave s toga razloga morati odgoditi, što će sve porazno djelovati i samo povećati onu zapuštenost, koju smo naslijedili iz vremena talijanske okupacije a kojoj se tek teškom mukom počelo stati na kraj. Je li to lijepo gledati takovu glupu štednju na nužnom ogjivu i rasvjeti kod suda s toliko opsežnim teritorijem i gdje je pravosudno stjecište čitave sjeverne Dalmacije na očitu štetu časti i ugleda državne vlasti te pravosuda, vršenje kojeg se ovim priječi i onemogućuje? A je li po javni moral izgledno slušati jakikovke raznih snabdjevača za potrebe uznika, koji za toliko mjeseca nijesu primili cijenu za prodanu robu prema ugovoru?

Za ovaj nečuveni nered mora ipak da je u našoj državi neko odgovoran, jer ovakovim stvarima naša se šteta ugledu i časti naše države osobito ovdje na neposrednom domaku grabežljivog tuđina. Mi hođemo mira, rada i reda pa ako na svojim leđima slučajem prilika moramo snasati neke stanovite odgovornosti, tim više imamo prava zahtijevati da se dokrajči jedan nered kojemu do sada nijesmo bili naučeni i preko kojega nemozemo preći.

Makarsko Primorje

ove je godine u velikoj nevolji. Glavni su mu proizvodi ulje, vino, smokve, bajami, višnje. Vinograde je većim dijelom uništio filoksera, a njeke nezaražene opet oštetila tuča. Vina se našlo isto prilično, ali mu nema vanjskih trgovaca. Smokve i bajami odoše u bezcijenje, većim dijelom izmjenom za pšenicu. Višnjama bila udatena previsoka cijena, trgovci se odalečili, sada se ne mogu ni prodati ni darovati. Jedina nada primorcu ostade ulje, koga ove godine ima dosta i najbolje je vrsti, jer maslina potpuno zdrava, a uljarske zadruge prave fino ulje, da može konkurirati stranom ulju. Kako rod maslina obilat, nije se moglo ubrati ih bez tuđih radnika. Nadnica skupa, hrana još skuplja: izjela konja trava, narod nema otkle platiti radnike, jer niko ne kupuje ulja. Trgovci bi htjeli sve u bescijenje, da bi narod mogao jedva podmiriti stvarne troškove oko uzdrvanja maslina i pravljenja ulja. Kada se na kilogram kafe plaća triput više nego za kilogram ulja, kada se za kilogram ulja može dobiti samo dva kg. pšenice, kada kg. talijan-

ali sladora nisu dobili i ako je paša bila oskudna a košnice bez meda i ako se je stvar više puta pespešivala. Ne znamo na komu je krivnja ili na Centrali ili Zadrugašnom Savezu ili Ministarstvu poljoprivrede. Svakako pčelarenje je usled ovoga pretrpelo znatne štete, a pčelari su izgubili znatnu količinu meda. Ovako se ne unapređuje pčelarenje.

I u svemu drugomu su danas naši pčelari prepušteni sami sebi. I ako je nadzor pčelarstva pokazao dobre volje, opet Centrala pčel. Zadruga nije pomogla članovima ni u čemu. I ono malo meda, ne mogu neki da prodadu. Uredni pčelar u Šibeniku g. Čular raspolaze s više kvitala vranog meda I. vrste, a nikako ga prodat. Za siromašna pčelara ovo je velika šteta i neprilika. Zadruga su za to da članovima olakšaju nabavu i prodaju. Ovako bi se oštetila korist

skih riži vrijedi koliko kg. ulja, kada za slabo odijelo treba kvintal ulja i t. d.: onda je lasno pojmiti nevolje Makarskog Primorja. Bilo je u naroda lijepe prištedaje, ali se to istrošilo, a ono, što još ima, ne može se sa banke dobiti. Ovdje prijeka potreba, da država priteče u pomoć javnim radnjama. Već je davno projektirana cesta od Makarske do Neretve. Sada bi se htjelo, da se tom gradnjom započne barem na nekim mjestima, da narod dobije nadnicu, jer inače zlo i naopako.

A narod u Makarskom Primorju zasluđuje da ga se u obzir uzme: miran je, rad san, rodoljub, pravi Jugoelaven. Po Primorju čuje se pjevati djačka pjesma, u kojoj je cijeli program mladih Jugoslavena. Tu vam se pjeva i ovo:

Sad je naša domovina
Jedinstvena Kraljevina,
Od Korčule, Visa, Hvara
Spram bogatog Temišvara,
Pak s Vardara do Triglava
Svud se ori naša slava,
Slobodno se tuda vije
Slavni barjak Jugoslavije:
Modri, bijeli i crveni
Srca dragi i mileni.
Srbini, Hrvat i Slovenac
Mi smo dična brata tri
Ljubimo se, volimo se
Slobodni smo za to svi.
Istog Boga svi poznamo
Istog kralja svi imamo
Našeg roda i jezika,
On je ponos naš i dika.
Tako pjeva mali Janko
I njegovo gđo tanko,
Tako pjeva mali Ivo
I njegovo srce živo,
Tako pjeva mali Jovo
To za njega nije novo:
Osman, Izak dotrkali
Skupa kolo zaigrali,
Pak se čuje do nebesa
Omladina kad potresa:
Veselo Jugoslavijo — veselo stoj.
Jedan narod i država
To je naša snaga prava:
Budemo li rastavljeni
Biti ćemo oslabljeni.
Slogom rastu male stvari
A nesloga sve pokvari.
Jugoslaven prezimenom
Ja sam Hrvat tek imenom,
Srbini tako i Slovenac
Pak pletimo skupa vienac.
Da se resi što sjajnije
Dično čelo Jugoslavije!

„Putnik“

Svaki Jugoslaven mora biti član
JUGOSLAV. MATICE

zadrugarstva, a pčelari osokolili za rad.

Naš narod nije upućen u pčelarstvo, osobito pak u Dalmaciji, a ne zna ni za korist, što ga napredno pčelarstvo pruža. Ono malo, što se u nas pčelarenjem bavi kako rekospo - ima starinske nepraktične košnice, a barata pčelarenjem tako, da ne crpi ni 1/4 koristi, što bi imao uz uređeno napredno pčelarenje s košnicama s pokretnim sačem. Treba da se i kr. vlada, zanimani čimbenici i oni iz inteligencije, koji su u stvar upućeni počnu baviti širenjem pčelarske nauke među narod te da nastoje, da se što više ljudi iz naroda stane baviti pčelarenjem, pa da se pobrinu, da se ovomu priskrbi svi uveti potrebni za razvitak. Tako bi ušlo u džepove naroda na milijune dinara, koji sada utaman propadaju.

Nego nama se čini da je jedno

od najvažnijih pitanja u pčelarenju Dalmacije - osim nekih otoka, koji obiluju ružmarinom, kaduljom, vrisom i drugim - pčelinja paša, koja je kod nas jako mršava i radi koje i ne može da se postizava onaj uspeh, što bi ga inače pčelarenje donosilo. A pčelinja se paša neda urediti ni kroz mesec ni kroz godinu dana; za nju treba dugu, svesna i ustrajna rada i ljudi, koji imaju razumevanja i ljubavi za pčelarstvo. Treba dakle najprije množiti pašu. Ovo ne može obaviti ni sama kr. vlada ni koja zadruga ili pojedinac. Za ovo treba, da se zauznu, da pregnu nastojanjem i radom i vlada i vlasti civilne i vojne i općine i sela i zadruge i škole i pojedinci. Svi treba da shvate ovu potrebu pa ju i delo pretvore sađenjem medonosnih stabala voćaka i bilja. Puste ledine, ograde, oko kuća, uz putove i ceste i sva prazna mesta

treba zasađivati, prama prilikama podneblja, položaja i zemlje, s bajama, višnjama, akacijom, lipom vrboin, vrisom, ružmarinom, kaduljom i medonosnim travama, pa kroz nekoliko godina stvoriti obilau pašu, da se mladi uzmozgu u buduće uspešno baviti pčelarenjem, pa da naš narod bude crpsti iz ove grane gospodarstva one ogromne koristi, kao što je crpe drugi napredniji narodi. Nas, koji se pčelarstvom bavimo i pčelarstvo volimo, boli kad opazimo, da i kad ono malo, što se je u nas sadilo i sadi, nije nikad uzimalo u obzir pčelarstvo, već su se sadila i sade stabla, od kojih nema, a baš nikakve koristi, već da pribave hlada. A zašto se sađanjem ne bi, uz hlad, podizalo i pčelarstvo, pružajući mu soćna, medonosna cveća i peluda?

(Nastavak u dođućem broju.)

Obiteljska žalost. Gosp. Šimuna Burića drž. odvjetnika zadesila je obiteljska žalost smrću premle majke, koja mu je zadnjih dana preminula u Biogradu n/m. Dok čestitoj pokojnici želimo vječni pokoj, g. Buriću izrazujemo iskrenu sućut u žalosti.

Jedna obljetnica. Gosp. nadučitelj A. Vlahović u Mandalini navrhuje ovih dana 25 godina svoga rada na pučkoj školi oko prosvjete i napretka ta uzgoja povjerene mu mladeži. U tom radu g. nadučitelj, i ako imao silnih zapreka, doživio je i doživjet će priznanje starijih a i harnost naroda u kojemu je vršio svoju tešku zadaću.

Crkveni koncerat. Za ovaj koncerat, koji će se davati u nedjelju večer u stolnoj crkvi vlada u građanstvu najveće zanimanje. Program od izabranih djela crkvene muzike je slijedeći: 1. L. Sinigaglia: „Na oltaru“. Adagio religio- so sa orhestar. 2. G. P. da Palestina: „Ecce, quomodo moritur“. Responso ij (mješoviti zbor). 3. J. S. Bach: „Kriste moja radosti!“ Koral (mješoviti zbor). 4. W. H. Mozart: „Ave verum corpus“ (mješoviti zbor, orgulje i gudalački orhestar). 5. L. v. Beethoven: „Bog i priroda“ op. 54. Nr. 4 (mješoviti zbor i orhestar). 6. D. Bortnjanski: „Himna“ (muški zbor). 7. C. Franck: „Psalam 150“ (mješoviti zbor, orgulje i orhestar). 8. R. Zandonai: „Zdravo, o Marijo!“ Molliva (zenski zbor i gudalački orhestar). 9. N. Rimskij-Korskav: „Slava Bogu na nebu!“ op. 21. (mješoviti zbor i orhestar). Dirigent: M. o Jakov Gotovac. Početak u 7 sati večeri. Programi koji vrijeđe kao ulaznice, dobivaju se u dućanu g. Frane Karadžole, a na večer koncerta u zlatarskoj radnji g. Vjekoslava Grünbauma kod crkve.

Odlazak D. r. Botteri. Iza dvanaest godina službovanja pri mješnoj pokrajinskoj bolnici, najprije kao primarni liječnik a kasnije ujedno i kao ravnatelj, ostavio je g. D. r. Botteri jučer naš grad, da preuzme svoje novo mjesto u bolnici milosrdnih sestara u Zagrebu. Gubitak ovakvog čovjeka je velik i nenadoknadiv za našu bolnicu, jer je D. r. Botteri bio na daleko poznat kao vrstan liječnik, koji je uvijek bio odan svojim bolesnicima i marljivo gojio medicinsku znanost. Zadnje njegove originalne radnje o *Eubimococensu* znače jedan znatni napredak u znanosti i našle su priznanja i u vanjskih znanstvenim krugovima. Nu D. r. Botteri nije bio samo savjestan i vrstan liječnik, nego i čestit i otmjen čovjek, koji je u našem gradu uživao u svim krugovima najveće simpatije i duboko poštovanje. Prije odlaska liječničko i upravno osoblje priredilo su mu na počast jednu intimnu oprosnu večer, gdje je izrečeno srdačnih i ganutljivih riječi. Lijepa kita kolega i prijatelja pak oprostila se šnjime sinoć na parobrodu. D. r. Botteri, o kojemu smo uvjereni, da će u Zagrebu služiti na čast rodnoj Dalmaciji, želimo svaku sreću.

Iz bolnice. Dosadašnji ravnatelj bolnice te primarij za nutrnje bolesti D. r. Ivan Botteri premjesten je u Zagreb.

Po nalogu Zdravstvenog Odsjeka u Splitu: zamjenjuje ga privremeno D. r. Jerko Machiedo.

„Jugoslavija“ opšte osiguravajuće društvo Beograd. U zadnjem broju govorili smo o ovom društvu kao o tuđinskom ali kao najbolji dokaz o nacionalnom karakteru o-

vog društva služe imena upravnog odbora: Mnorad M. Pavlović, Dr. Vuja Marinković, Dr. Milan Srskić, Dr. Viad. Turavio, inž. Petar Ilic, Dr. I. Krsteli, Dr. Drag. Perić itd. pa nam je drago da rečenu vijest možemo u ovom smislu ispraviti.

„Glas Pomoraca“. Na Susaku pocelo je ovog mjeseca izlaziti glasilo saveza jugoslavenskih pomoraca. Izlazi za sada prigodno a uredništvo i uprava je na Susaku tvornička ulica br. 16 I. kat. Pojedim broj stoji 2 dinara s obilataim interesantnim sadržajem. Preporučamo.

Drzovitost nevidena. Na dan četvrte obljetnice našeg ujedinjenja zvonik samostanske crkve sv. Frane bio je bez zastave pa je tek po podne uslijed posredovanje građana bila izvješena narodna i državna trobojica. Sto će na to biskup i drz. vlast, koja je dužna paziti da se onakovim izazovima ne ruši mir i poredak. Omladinac.

Snijeg. Nenadano, vrlo rijedak gost u novembru, uz pretećnu grmljavinu, u ponedjeljak popodne, zameo je prvi snijeg, praćen jakim olujom. Guste snježne pahuljice padale su od 1 sata i po popodne do kasne večeri. Uslijed nevremena, one večeri, nije bilo električnog osvjetljenja a parobrodi su doplovili velikim zakašnjenjem, parobrod za Zadar povratio se, jer nije mogao dalje. U općinskom perivoju bilo je polomljeno nekoliko stabala. Željeznica nije u utorak promećata.

Jedan ispravak i jedna konstatacija. Bili smo upozoreni od lica, koja stoje blizu upravi društva „Sufid“, u Šibeniku, da je naša gradska vijest pod naslovom „Ingenier Geibel“ u svojim navodima netačna. Prema tomu, mi našu vijest ispravljamo tim da je društvo po dolasku naše vojske bilo obustavilo svoj rad zbog pomanjkanja ekonomskih sredstava i zbog opće krize, u kojoj se tada nalazila industrija karbida. Osim toga, po dužnosti ćemo da konstatujemo, da su upravnici tvornice u opće ljudi svestrane tehničke i ekonomske naobrazbe i spremne. Ali ovo je samo jedna strane medalje.

U samoj stvari, mi se još uopće nismo htjeli da bavimo sa društvom „Sufid“, pa nam je i vijest o ingenieru Geibelu izbjegla dužnoj pažljivosti. Ali, kad je jedared, i pored toga, o društvu pala riječ, mi ćemo tim povodom da, odnosno samog društva, dodamo i nekoliko naših riječi, da osvijetlimo drugu stranu medalje.

Društvo „Sufid“ bijaše od svog početka protoslavensko. Takvo je ono ostalo i za vrijeme rata i poslije, za vrijeme talijanske okupacije. Ono se i suviše, pokazalo nesklono interesima našega grada. Korist n. pr., koju je crpila naša općina od poreza, kojeg je tvornica plaćala, bila je upravo smiješna. Više je plaćao jedan naš osrednji trgovac u mjestu. Bilans se društva uvijek pravio u Trstu. Onamo je bilo i središte društva, moglo bi se reći - u zraku! A odatle, gdje je bila tvornica i čitava dinamička i ekonomska snaga društva, odatle se vukla ogromna dobit za općinu - Trst! Ni radnici nisu bolje prošli. Plaće su bile uvijek nizke, a kad je nakon evakuacije kod nas počela ekonomska kriza, tvornica je naprosto bila na duže vrijeme zatvorena.

Društvu, u ostalom, kao da je bio cilj import tuđinaca, pogotovo talijana, koji su se ovdje politički razmetali više nego da su kod svoje kuće, u Italiji. Ovaj je

elemenat protiv naše narodne stvari uvijek bio neraspoložen, Pazilo se, da se po uredima namjesti sto manje naših ljudi, a u koliko su se namještali naši građani, nastojalo se, da to budu naši talijanaši.

Kod obustave tvorničkog rada, bili su otpušteni i nekoji naši narodni ljudi, koji nisu bili vraćeni u posao ni onda, kad je tvornica ponovo počela svoj rad.

S toga, a i s razloga, što bi, bez sumnje, kakvo drugo društvo bilo sa mnogo više koristi za naš grad iskoristilo naše vodene snage, velimo, da obzirom prije navedene činjenice bilans opstanka ovog društva na naš grad znači jedan o-citi pasiv.

Nema nikakva znaka, da bi ni sada uprava društva htjela da promijeni ono neko neraspoloženje. Tim manje pak obzirom na Mussolinijev program o zadacima talijanskih iseljenika, kolonista i kolonizatora, jasno je, da uprava društva ni u buduće ne će htjeti da rukovodi drugim načelima i da ovo društvo danas više ne goli ikad, ima i svojih političkih tendencija proti na-edu, koji živi na ovim obalama našeg mora.

Ovo su gole činjenice, koje može posvjedočiti čitav Šibenik.

Uređenje pločinka. Hvalevrijednim nastojanjem općine, već u utorak izjutra sve su ulice bile očišćene od snijega i naslaga od mraza. Već od nekoliko dana, općina je dala protučiti pločnike, da se time spriječe nezgode pri izlzanim pločnicima.

II. legija „Jugoslavenske Matice“. Upisaše se u *Vrgovcu* u II. legiju sa svotom od 400 K. ova gg: Marin Juras, Petar Jerkusić, Antun Škrabalo i D. r. Niko Bjelovučić.

U Splitu: V. i raz. Vel. Gimnazije.

Darovi Uboškom Domu. Da počaste uspomenu pok. A. Bon-tempo: Amadea Brelič D. 100 - Rade Sare D. 50. Da počaste uspomenu pok. udove Derado, Sućev Ante D. 20 - Dr. Juraj Jurin D. 10. Darovateljima harno uprava zahvaljuje.

Ou fond „Gradske knjižice“ prigodom sakupljanja dne 1. rujna t. god. darovase gg.: Lusić i drng 50. N. N. 25, N. N. 10, Salamon Drutter 10, Bolanča Blaž 10, N. N. 20, Smoljanović Dušan 10, Pećelj i dr. 20, Jurković Frane 10. Vučić Vinko 10, Zadružna gosp. banka 50, Ereeg Ivan 10, Erege Ferdo 10, Cefer Marija 10, Gulam Rade 10, Tikuln Anka 10, nasli J. Grimana 10, Škarica Josip 5, Grimani juraj 10, Pergini Mate 10, Petrić Jerolim 10, Beroš V. 20 Perlić Simo 10, Vuhnović Zlatan 5, Belamarić Ivo 10, Protega Marko 10, Protega Vičko 10, Morić Sime 10, Krstanović pop Kosta 10, N. N. 2, Javor prof. Stevan 10, Samostan Sv. Lovre 10, Merlak Ivo 40, Jureša Juraj 2, N. N. 3, Pelicarić Zorka 3, Nonković Rafo 5, Kronja Jere 6, Martinović 2, Radaš Dinka 3, Čaleta Slavka 30, Nakić Antun 5, Barbača N. 5, N. N. 5, N. N. 5, Novak N. 10, Sersić E. 20, Zafranović Petar 5, Jadronja Josip 40, Juras - Rora 50, Taffra Mate 5, Ostojić Simun 10, D. r. Vlačić 10, Dr. Buzolić 10, Bogdan

Vjekoslav 10, Šepić Bruno 4, N. N. 3.50, Dr. Nikolić 5, N. N. 10, Zlatoper Mato 10, Dr. Pasini K. 10, Ivačić V. 10, N. N. 6, Zehetner R. 10, Spalatin Dr. S. 20, Rendić Ivo 5, Tiler Erdmond 5, Gelineo L. 5, Trinajstić Vjekoslav 10, Karadžole Marko 10, Braća Berić 10, Braća Ljadica 20, N. N. 5, N. N. 10, N. N. 10, Rossi Nikola 20, Silobrić mg ph- 10, Unich Ernest 10, Zigon i drug 10, Jakovljević Marko 20, Vučić Andrija i sin 10, Koštan Gasparina 10, Gojanović Stipe 10, Triva Dimitrije 10, Žarković Juraj i naslj. 10, Đurić Nikola 100, Sibirnska okružna banka 500, N. N. 10, Zenić ud. Katica 5, Aparenović Tinka 5, N. N. 3, Petar Grubišić 10, Kulić Vladimir 10, Bugianesi 10, Čičin-Šain Ivan 10, Skočić Milan 10, Vidović Ante 25, Karadžo-l Frane 10, Frleta Braća 10, Čikato - Matačić - Volf 20, mg. ph. Montana Ljubomir 20, Berić M. 10, Belamarić Joso 5, Bujas Ana pk. Jere 5, Zupanović Sime 10, Bujas Martin 5, N. N. 5, Bujas Stipe 4, Kužina Sime 5, Trlaja Frane 10, Zaninović Marko 10, Bi-bić inž. 10, N. N. 10, Vojvodić Marija 4.

Zalimo, što smo mjesto imena nekih darovatelja morali radi nečitljiva potpisa u sabirnim arcima, staviti oznaku N. N. Potpisana uprava još jednom zahvaljuje svim gg. darovateljima novčanm iznosa i knjiga. *Uprava „Gradske knjižice“*

U fond Sokolskog društva u Šibeniku darovase: Da počasti uspomenu pok. Josipa Kulića: Ivan Štrkalj Din. 5. Da počaste uspomenu pok. brata Antuna Cvitkovića: po Din. 25 Sare Ante Stipin, Jakov Terzanović, po Din. 20 Lusić Andrija, Braća Laurić i Ijadica Ante Krstin, po Din. 10 Kresimir Novak, prof. Bruno Marčić. Škarica Mirko, Braća Stegić, Tarle Jerolim, Ijadica Dinko Matin, Juras Ivo Markov, Ijadica Sime Rapo, Štamok Ante i Babić Filip, po Din. 5 Maričić Mihovil i Štrkalj Ivan.

Darovateljima starešinstvo harno zahvaljuje.

U fond „Profesorskoga Društva“ da počaste uspomenu pok. prof. Andrije Barića doprinijese slijedeća gospoda: direktor Marko Ježina Din. 20, prof. Bruno Marčić 10, direktor Ivan Bellotti 10, prof. Šimun Urlić 10, prof. Miloš Ganza 5, Ivo Vranković viši zem. savj. 10, Ivo Rendić zem. savj. 10, Sime Arneri kot. sudac 10, D. r. Kazimir Pasini zem. savj. 10, D. r. Ante Buzolić zem. savj. 10, Ratko Katić zem. savj. 10, D. r. Jerko Machiedo 10.

„Teorija trgovinske politike“: pod ovim naslovom izići će u decembru u Beogradu, djelo Dr. Milana Todorovića, načelnika u Ministarstvu trg. i ind. i honor. nastavnika za ekonomnu politiku na universitetu u Beogradu. Cijena je knjizi u predplati 30 dinara, a u slobodnoj proda i 40 dinara. Pred-plata se ima poslati najdalje do 15. decembra na adresu pisca ili na adresu: Milan J. Maksimović, Kralja Milana 55/1. Beograd.

Vlasnik i izdavalac: Odbor Demokratske Stranke
Odgovorni urednik: ČEDOMIL MEDINI.
Tisak grafičkog zavoda E. VITALIANI.

Nudim glasovitu magjarsku Bikovu salamuu
u svakoj količini dok zaliha traje.
K. JOSIPOVIĆ, OSIJEK II. Kuhačeva ul. Telefon 5-82.
Narudžbe šaljem poštom i željeznicom.

TRANSPORTNO I OTPREMNIČKO PODUZEĆE

SPLIT
TELEFON 220.

A. Kuvačić

BAKAR
TELEFON 20.

Preuzimlje robu za prevoz, otpremu
usklađivanje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulantnije uz

:: :: dobre garancije. :: ::

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

KORANIT D. D.

prva jugoslavenska industrija asbestnog škriljevca

tvornica u KARLOVCU

Najbolji krov sadašnjosti

Glavno zastupstvo za sjevernu
Dalmaciju sa skladištem u
— Šibeniku —

BRAĆA MAKALE
ŠIBENIK

Brzjav: Makale - Šibenik.
Inter. telefon br. 46.

::: Jadranska Banka a. d. - Beograd :::

Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor,
Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split,
Šibenik, Zagreb.

BEČ, TRST, OPATIJA, ZADAR.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank.

ŠIBENSKA OKRUŽNA BANKA D. D.

Brzjav: Krugobanka. u Šibeniku Inter. telefon: 68.

Bankovni Odsjek:

obavlja sve bankovne tran-
saksije uz najpovoljnije uvjete

prima uloške i plaća

6% kamate na uložne knjižice

5% „ „ tekuće račune

4% „ „ čekovne račune

doznake iz aktivnog računa
obavlja bez providbe.

Trgovački odsjek:

preuzima trgovačka zastup-
stva za sjevernu Dalmaciju.

preuzima komisijonalna skla-
dišta za Šibenik i ostala va-
žnija tržišta u sjev. Dalmaciji

preuzima dobavu za svoj i
tuđi račun proizvoda sjeverne
Dalmacije.

Šibenska Okružna Banka D. D. u Šibeniku

upravlja poslovima Općinske Zajednice
za ishranu sjeverne Dalmacije.

stoji na raspoloženju svim interesentima
za poslove koje imaju na području
sjeverne Dalmacije.

SLAVENSKA BANKA d. d.

FILIJALA ŠIBENIK

::: Dionička glavica K 150.000.000. ::: Pričuva K 50.000.000.
BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centrale:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Sušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPozITURE

Monoštor
Skofja Loka

SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina

AGENCIJA:

Buenos Aires

AFILIJACIJE:

Budapest (Balkan
Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući
račun uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.